

**UCHWAŁA NR LV.6.2023
RADY GMINY WIENIAWA**

z dnia 28 grudnia 2023 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wieniawa na rok 2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688) oraz art. 4¹ ust. 1, 2, 2a i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151), art. 10 ust. 1, 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) w związku z Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642)

Rada Gminy Wieniawa uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wieniawa na 2024 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Program realizowany będzie od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2024 r.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wieniawa.

Przewodniczący Rady Gminy
Wieniawa

Grzegorz Lipiński

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE WIENIAWA NA ROK 2024

Rozdział 1. WSTĘP

Podstawy merytoryczne i prawne do realizacji niniejszego Programu:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939);
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289, 535, 1606);
4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, 1273, 1407, 1429, 1641, 1693, 1872);
5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571);
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r., poz. 642).

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii na rok 2024 stanowi kontynuację wcześniej prowadzonych działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom. Program obejmuje zadania własne gminy w zakresie realizacji działań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii oraz Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025. Większość zadań realizowanych na poziomie gminy, zgodnie z w/w ustawami, w obszarze profilaktyki i edukacji społecznej jest wspólnych lub zbieżnych, a ich adresatami są te same lub pokrewne grupy osób. Zasadne jest więc przyjęcie do realizacji zadań zapisanych w wymienionych ustawach jednego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Elementem gminnego programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Uzależnieniem behawioralnym, inaczej czynnościowym, nazywamy grupę objawów związanych z wielokrotnym, długotrwałym i utrwalonym powtarzaniem konkretnej czynności. Działanie takie ma na celu zredukowanie złego samopoczucia i wewnętrznego napięcia poprzez osiągnięcie uczucia przyjemności, zaspokojenia, radości czy nawet euforii przez osobę wykonującą daną czynność. Zazwyczaj są to zachowania akceptowane społecznie. Ich realizacja prowadzi do krótkotrwałego uczucia euforii i ulgi, po czym pojawia się jeszcze silniejsza potrzeba ich powtórzenia. Prowadzi to do błędnego koła uzależnienia. Tak jak w przypadku każdego innego uzależnienia, uzależnienie behawioralne jest chorobą, która w postępujący sposób zaczyna wyniszczać życie człowieka. **Przykładami najczęstszych uzależnień behawioralnych są zakupoholizm, fonoholizm (uzależnienie od telefonu komórkowego), uzależnienie od używania gier komputerowych, pracoholizm, patologiczny hazard, uzależnienie od ćwiczeń fizycznych.** Cechą uzależnień staje się ich współwystępowanie np. pracoholicy często sięgają po substancje pobudzające i narkotyki, osoby uzależnione od hazardu mają problem z alkoholem. Niepokojące jest zjawisko, że uzależnionymi stają się osoby coraz to młodsze wiekowo. W przypadku dzieci i młodzieży odnotowuje się szybsze przechodzenie od zachowań ryzykownych, fazy eksperymentów do uzależnienia, niż ma to miejsce w przypadku dorosłych.

Wspólną cechą wszystkich uzależnień jest zaburzona kontrola impulsów, którym osoba z takimi problemami nie jest w stanie się oprzeć, a poddanie się im przynosi poczucie ulgi.

Profilaktyka oznacza odpowiednie działanie, które ma na celu zapobieganie pojawieniu się i/lub rozwojowi danego zjawiska w konkretnej społeczności. Termin profilaktyka uzależnień oznacza świadome działanie nastawione na jednostki oraz grupy społeczne mające na celu ograniczenie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym problemom z tym związanym, zanim one wystąpią.

Obecnie stosowane poziomy profilaktyki:

1. **Profilaktyka uniwersalna** - ukierunkowana na całe populacje. Są to działania profilaktyczne, adresowane do całych grup bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Działania uniwersalne są realizowane na przykład w populacji dzieci i młodzieży, młodych i dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym itd. Przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźnienia inicjacji alkoholowej lub nikotynowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.
2. **Profilaktyka selektywna** - ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowaną biologicznie są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Przykładem profilaktyki selektywnej są działania edukacyjne, opiekuńcze i rozwojowe podejmowane wobec dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym.
3. **Profilaktyka wskazująca** - ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka, demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych. Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami, niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne, zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem tych substancji).

Rozdział 2. CELE PROGRAMU

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży szkolnej.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie.
5. Ponoszenie kosztów za wydanie opinii w przedmiocie uzależnienia (biegłi sądowi).
6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
7. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.
8. Przeprowadzanie analizy problemów alkoholowych, dostępności narkotyków oraz stanu zasobów w dziedzinie ich rozwiązywania na terenie gminy.

Rozdział 3. OBIORCY PROGRAMU

Program skierowany jest do wszystkich grup społecznych z obszaru Gminy Wieniawa związanych z problemem uzależnień od alkoholu, narkomanii i czynników behawioralnych, bądź zagrożonych prawdopodobieństwem ich wystąpienia, w szczególności:

1. osób i rodzin z problemem alkoholowym i problemem narkomanii;
2. osób i rodzin zagrożonych problemem alkoholowym i problemem narkomanii;
3. osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu problemu alkoholowego i problemu narkomanii;
4. osób współuzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików.

Rozdział 4. ZADANIA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI PROGRAMU

Zadanie nr 1 - Konsytuacja funkcjonowania Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego i zwiększenia dostępności pomocy dla osób uzależnionych.

Pomoc psychologiczna i terapeutyczna dla osób uzależnionych i współuzależnionych z terenu Gminy Wieniawa w placówkach zajmujących się profilaktyką, leczeniem i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, narkomanii, substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Zadanie nr 2 - Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Współfinansowanie zajęć o charakterze profilaktycznym dla dzieci i młodzieży szkolnej.
2. Współfinansowanie kolonii, obozów oraz zagospodarowanie czasu wolnego podczas wakacji, ferii zimowych dla dzieci i młodzieży szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.
3. Udzielanie informacji o dostępności do usług terapeutycznych dla osób uzależnionych i członków rodzin.
4. Kierowanie osób pokrzywdzonych do Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przemocy w rodzinie.

Zadanie nr 3 - Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży szkolnej

1. Finansowanie kampanii edukacyjnych na tematy związane z profilaktyką alkoholową i przeciwdziałaniem narkomanii oraz substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi (np. rozpowszechnianie broszur i ulotek).
2. Finansowanie organizowanych na terenie szkół i przedszkoli programów profilaktycznych.
3. Organizowanie szkoleń członków GKP i RPA oraz PN w Wieniawie w zakresie tematyki uzależnień oraz sprzedawców napojów alkoholowych.
4. Zakup i udostępnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych o tematyce związanej z profilaktyką uzależnień.
5. Wspieranie działań profilaktycznych o charakterze sportowym, rozrywkowym i profilaktycznym dla dzieci, młodzieży i mieszkańców Gminy Wieniawa w szczególności sposób eksponujący szkodliwość alkoholu, narkotyków oraz „dopalaczy”.
6. Współfinansowanie i współorganizowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych i kulturalnych dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Wieniawa.

Zadanie 4 - Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie.

1. Wspieranie działalności mającej na celu pomoc ofiarom przemocy w rodzinie.
2. Wspieranie stowarzyszeń, instytucji oraz grup lokalnych promujących zdrowy styl życia wolny od nałogów.

Zadanie 5 - Ponoszenie kosztów za wydanie opinii w przedmiocie uzależnienia (biegli sądowi).

1. Kierowanie osób nadużywających alkoholu do biegłych sądowych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia.
2. Sporządzanie wniosków o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu do Sądu Rejonowego w Przysusze.

Zadanie 6 - Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych przy użyciu samochodu służbowego.

Zadanie 7 - Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Wspieranie działań, aby mieszkańcy mieli większą świadomość tego, jak ich zachowania wpływają na zdrowie, prowadzili zdrowszy tryb życia i mogli jak najdłużej cieszyć się zdrowiem i pełnym uczestnictwem w pracy, życiu społecznym i rodzinnym.

Rozdział 3. REALIZATOR PROGRAMU

Zadania zawarte w Gminnym Programie koordynuje Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii w Gminie Wieniawa w zakresie:

1. organizowania działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, narkomanii oraz związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi;
2. występowania do biegłych sądowych o wydanie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;
3. wydawania postanowień dotyczących zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z uchwałami Rady Gminy Wieniawa będącymi podstawą do uzyskania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych;
4. współpracy z innymi organizacjami działającymi na rzecz wzrostu abstynencji wśród społeczności lokalnej;
5. przeprowadzania kontroli placówek handlowych i gastronomicznych sprzedających napoje alkoholowe co do zgodności przestrzegania cyt. wyżej ustawy oraz uchwał Rady Gminy Wieniawa w tym zakresie.

Rozdział 4.
**CZŁONKOWIE GMINNEJ KOMISJI PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W WIENIAWIE**

1. Członkom GKPiRPA oraz PN przysługuje wynagrodzenie w wysokości 250,00 zł za udział w posiedzeniu poza godzinami pracy.
2. Podstawą wynagradzania jest lista obecności z posiedzenia Komisji.
3. Wynagrodzenie określone w pkt 1 będzie przekazywane na wskazane konto bankowe.
4. Wydatki na wynagrodzenia, szkolenia, koszty podróży służbowych (delegacji) członków Gminnej Komisji realizowane są ze środków budżetu Gminy przeznaczonych na realizację zadań własnych wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Rozdział 5.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są środki finansowe budżetu gminy stanowiące dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze zgodnie z art. 18² oraz opłaty wnoszone na podstawie art. 9² ust. 11 i 21 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 roku poz. 1119 z późn. zm).

Rozdział 6.
POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Szkodliwe używanie alkoholu oraz narkotyków powoduje szkody zdrowotne i społeczne; naruszenie zasad bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Problemy związane z alkoholem oraz innymi substancjami psychoaktywnymi powodują wysokie koszty ekonomiczne ponoszone przez państwo. Konieczne staje się podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia popytu i podaży środków, oraz realizacja zadań mających na celu redukcję szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Działania te powinny być realizowane na poziomie regulacji prawnych i działań lokalnych. Nadużywanie alkoholu staje się coraz większym problemem i wyraźnie zmienia swoje oblicze. Alkoholizm to nie jest problem wieku, tylko wzorców i modelu funkcjonowania oraz agresywnej reklamy firm produkujących alkohol. Najbardziej widoczna w mediach jest reklama firm piwowskich, które wykorzystują w spotach mechanizm naśladownictwa i utożsamiają spożywanie alkoholu z przyjemnościami. Istotne jest kiedy następuje inicjacja alkoholowa i jaką funkcję pełni alkohol w rodzinie i środowisku. W obecnym czasie nie można powiedzieć, że ludzie w jakimś wieku są nienarażeni. Wiele osób zaczyna nadużywać alkohol po przejściu na emeryturę, z braku zajęcia, bo nie potrafią inaczej zagospodarować czasu wolnego. Alkohol jest łatwo dostępny, ceny na stosunkowo niskim poziomie, częstowanie alkoholem dzieci, brak świadomości konsekwencji zdrowotnych, społecznych i rodzinnych przyczynia się do zwiększenia konsumpcji alkoholu.

Wójt Gminy sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją Gminnego Programu oraz podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia wyznaczonych celów.

UZASADNIENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii przedstawia zadania własne gminy, wynikające z Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości oraz przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii. Został on opracowany zgodnie z potrzebami występującymi na terenie Gminy Wieniawa. W związku z Ustawą o Zdrowiu Publicznym z dnia 11 września 2015 roku wprowadzono upowszechnienie wiedzy dotyczącej uzależnień behawioralnych. Program opiera się również na założeniach wynikających z Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.

Na realizację zadań przeznaczają się środki uzyskiwane z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz opłat z tym związanych. Zgodnie z art. 18² Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wykorzystywane będą jedynie na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Na rok 2024 zaplanowano dochody w wysokości 8.000,00 zł na zadania związane ze zwalczaniem narkomanii oraz 43.975,00 zł na zadania związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi.

Mając na uwadze wspólne źródło finansowania, zbliżony interdyscyplinarny zakres działań, adresatów planowanych działań oraz kompleksowe podejście do prowadzenia działań o charakterze terapeutycznym, informacyjnym, edukacyjnym i profilaktycznym odnoszącym się do przeciwdziałania uzależnieniom oraz towarzyszącym im patologiom społecznym, celowe jest uchwalenie wspólnego Programu tworzącego spójną politykę samorządową wobec uzależnień i związanych z nimi problemami.

Przyjęcie przez Radę Gminy Programu przyczyni się do prowadzenia wspólnych działań mających na celu m.in. zmniejszenie populacji osób pijących alkohol w sposób szkodliwy i ryzykowny przez osoby dorosłe, młodzież i dzieci oraz zwiększy dostępność do działań terapeutycznych i ograniczy zaburzenia życia rodzinnego i przemocy domowej wywołanej przez alkohol oraz inne substancje uzależniające.

Mając na uwadze pozytywny wpływ Programu na społeczność Gminy Wieniawa, przyjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.